

Akılcı İlaç Kullanımı Nedir?

- Kişilerin hastalığına ve bireysel özelliklerine göre;
 - Uygun ilacı,
 - Uygun sürede,
 - Uygun dozda,
 - En düşük maliyetlekolayca sağlayabilmeleri olarak tanımlanmakta

Akılcı Olmayan İlaç Kullanımı Örnekleri

- İlaç kullanımında özensiz davranılması (uygulama yolu, süre, doz..)
- İlaçların gereksiz ve aşırı kullanımı
- Gerekmediği halde çoklu ilaç kullanımı
- İlaçların su yerine başka içeceklerle alınması
- Süresi geçmiş ilaçların kullanılması
- Hekim önerisi dışında uygunsuz kişisel tedavilere başvurulması

-
- Gereksiz yere enjeksiyon kullanımı
 - Gereksiz ve uygunsuz vitamin kullanımı
 - Bilinçsiz gıda takviyesi ve bitkisel ürünlerin kullanımı
 - İlaç-ilaç etkileşimleri ve besin-ilaç etkileşimlerinin ihmal edilmesi
 - Gereksiz antibiyotik kullanımı

Akılcı Olmayan İlaç Kullanımı Etkileri

- Hastaların tedaviye uyumunun azalmasına,
- İlaç etkileşimlerine bağlı istenmeyen sonuçlara,
- Bazı ilaçlara karşı direnç gelişmesine,
- Hastalıkların tekrarlamasına ya da uzamasına,
- Yan etki görülme sıklığının artmasına,
- Tedavi maliyetlerinin artmasına neden olur.

AKILCI (RASYONEL) İLAÇ KULLANIMI

- Akılcı İlaç Kullanımı tanımı ilk defa 1985 yılında Kenya'da Dünya Sağlık Örgütü toplantısında yapılmıştır.
- “Kişilerin klinik bulgularına ve bireysel özelliklerine göre uygun ilacı, uygun süre ve dozda, en uygun maliyetle ve kolayca sağlayabilmeleridir.”
- Bir endikasyon için uygun ilaç, etkililik, güvenlik ve maliyet kriterleri dikkate alınmışsa, akılcı olarak seçilebilir.

-
- Bu kriterlerden ilk üçü özellikle reçete yazılması aşamasında önemlidir. (hekim)
 - Doğru bilgilendirme ve takip aşamasında ise eczacıya da önemli görevler düşmektedir.
 - İlaçların akılcı kullanımında hekimin yazdığı reçete kadar eczacının da işbirliği önemlidir.

DSÖ'nün Akılcı İlaç Kullanımının Teşvik Edilmesi İçin Belirlediği ve Ülkelere Önerdiği Temel Düzeltici Faaliyetler

- İlaç kullanım politikalarını koordine edecek ve bunların etkilerini izleyecek kurum
- Klinik tanı ve tedavi rehberlerinden yararlanma
- İlk seçenek tedavileri esas alan temel ilaçlar listesi oluşturma
- Bölgelerde ve hastanelerde ilaç ve tedavi kurulları kurma
- Mezuniyet öncesi müfredat programında probleme dayalı farmakoterapi eğitimi vermeyi sağlama

-
- Hizmet içi sürekli tıp eğitimlerinin düzenlenmesi
 - Kurumsal çerçevede izleme, değerlendirme ve geri bildirim sistemlerinin geliştirilmesi
 - İlaç konusunda tarafsız bilgi kaynaklarını kullanma
 - Kamuoyunun ilaçlar hakkında eğitilmesi
 - Uygun ve zorunlu düzenlemelerin hayata geçirilmesi

Ülkemizde

- Sağlık Bakanlığı bünyesinde, akılcı ilaç kullanımı ile ilgili çalışmalar;
- 2010 yılında Akılcı İlaç Kullanımı Birimi kurulmuş
- 2012 yılında Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Bünyesinde: Akılcı İlaç Kullanımı, İlaç Tedarik Yönetimi ve Tanıtım Dairesi kurulmuş

- Koordinasyonu sağlamak amacıyla 81 ilde, İl Sağlık Müdürlükleri'nde Akılcı İlaç Kullanımı İl Temsilcisi belirlenmiş
- Hastane Hizmet Kalite Standartları gereğince, hastanelerde planlama yapmak ve faaliyetlerde bulunmak amacıyla Akılcı İlaç Kullanımı Ekipleri oluşturulmuş
- Akılcı İlaç Kullanımı Ulusal Eylem Planı (2014-2017) oluşturulmuş

Hastaya uygulaman tedavinin başarısı için
hangi ilkelere uyulması gerekir?

1. Doğru teşhis
2. Doğru tedavi
3. Uygun

-
- Doğru tedavi için ise,
 1. Doğru hastaya,
 2. doğru ilacın
 3. doğru dozda
 4. doğru süre
 5. doğru talimatlarla
 6. uygun ambalaj ve saklama koşullarıyla, sağlanması gerekir

Akılcı İlaç Kullanımı Neden Gereklidir?

- Akılcı İlaç Kullanımı, öncelikli olarak halkın sağlığını ve toplumun çıkarını gözetir.
- Tüm dünyada gereksiz yere, etkisiz ve yüksek maliyetli ilaç kullanımı gibi nedenlerle ilişkili olarak çok çeşitli sorunlar yaşanmaktadır.

- temel ilaç listelerine veya güncel rehberlere uygun olmayan ilaçların reçetelere yazılması,
- özel hasta gruplarına uygunsuz ilaç yazılması/kullanılması,
- gereksiz yere pahalı ilaçların yazılması/kullanılması,
- gereksiz yere antibiyotik yazılması/kullanılması,
- gereksiz yere enjeksiyon preparatı yazılması/kullanılması,
- hekimlerin tedavileri konusunda hastalarına yeterli bilgileri vermemesi,

- yazılan reçetelerin gereken tüm doğru bilgileri içermesine özen gösterilmemesi,
- eczacıların reçete karşılama, ilaç verme ve hastayı bilgilendirme konusunda yeterli davranış sergilememesi,
- sağlık personelinin ilaç uygulama hatası yapması;
- yanlış ilaç kullanımını kolaylaştıran ilaç üretimi ve dağıtımı kaynaklı çeşitli altyapı sorunlarının bulunması

AİK gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Akılcı İlaç Kullanımının Uygulanmasındaki Hatalar Nelerdir?

- Hastanın probleminin tanımlanmasının hatalı veya eksik yapılması,
- Teşhisin doğru yapılmaması,
- Uygun olmayan tedavi ve ilaç seçimi,
- İlaçlı tedavi planlanıyorsa reçetenin eksik düzenlenmesi veya doğru düzenlenmemesi,
- İlaçların, doz ayarlamasının uygun olmayan şekilde planlanması,
- Hastaya doğru ilacın sunulmaması,

-
- İlaç kutularında yapılan işaretleme, bilgilendirme ve etiketlemelerin hatalı veya eksik yapılması,
 - Hasta ile olan iletişim eksikliği,
 - Hastalık, tedavi süreci, ilaç kullanımı, uygulama ve saklama koşulları, yan etkiler ile ilgili yeterli bilgilendirmenin hastaya yapılmaması veya eksik yapılması,
 - Hasta uyuncunun eksikliği

Akılcı İlaç Kullanımının Sağlanmasında Sorumluluk Sahibi Taraflar Kimlerdir?

- Hangi ilacın kullanılacağına karar veren hekim,
- İlacı uygun şartlarda sağlayan ve danışmanlığını yapan eczacı,
- İlacı uygulayan hemşire,
- Diğer sağlık personeli,
- Hasta/hasta yakını,
- İlaç sektörü,
- Düzenleyici otorite,
- Meslek örgütleri,
- Diğer (medya, akademi)

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

AKILCI FARMAKOTERAPİ İLKELERİ

- **K-ilaçlar**: Sürekli olarak reçete etmek üzere seçilen ve iyi tanıdığımız ilaçlardır.
- Belirli endikasyonlarda öncelikli seçimlerimizdir.

Temel ilaçlar seçim kriterleri (DSÖ)

- Öncelik etkililiği ve güvenliliği kanıtlanmış ilaçlara verilmelidir.
- Hakkında yeterli bir bilimsel veri bulunan ilaçlar seçilmelidir.
- İlaç uygun kalite standartlarında olmalıdır;
saklama, stabilite, biyoyararlanım

⚙ Hekimlerin çoğu rutin olarak sadece **40 - 60 ilaç** kullanmaktadır.

AKILCI FARMAKOTERAPİ İLKELERİ

- Etkili ilaç gruplarının listesi yapılması

On binlerce farklı ilaca karşılık yaklaşık **70 farmakolojik grup** bulunur...

Etkili ilaç gruplarının belirlenmesinde iki kaynak;

Kılavuzlar –yerel, ulusal, uluslararası

Farmakoloji referans kitapları

- ⚙ SONUÇ: Pek çok durum için etkili **yalnızca 2-4 ilaç grubu** olduğu ortaya çıkar.

AKILCI FARMAKOTERAPİ İLKELERİ

- Etkililik:

- Tedavi hedefini karşılama (Akut / Kronik / Acil vakada neyi başarmak istiyoruz?)

- Güvenlilik:

- K-İlacınızın da yan etkileri vardır.
- Hastanelere başvuruların %10'u ilaçların yan etkilerinden kaynaklanmaktadır.
- Birçok olguda neden yanlış ilaç ve/veya dozdur (HEKİM FAKTÖRÜ...**ECZACI**??????????)

AKILCI FARMAKOTERAPİ İLKELERİ

- Uygunluk:

- Kontrendikasyonlar,
- Ko-morbidite,
- Hastanın durumu,
- Hamilelik ve emzirme dönemi,
- Yiyecekler ve ilaçlarla etkileşim,
- Yaş –çocuklar, yaşlılar; tablet ve sıvı formülasyonlar....

göz önünde bulundurulmalıdır...

AKILCI FARMAKOTERAPİ İLKELERİ

- Maliyet:

- K-İlacınız sayılan kriterler bakımından en uygun ilaç, fakat aynı zamanda da en pahalı ilaç olabilir ve temin edilemeyebilir.
- İlacınız ödenmiyor yada kısmen ödeniyor olabilir.
- Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus hesaplamanın **kutu maliyeti yerine toplam tedavi maliyetinin gözetilerek** yapılmasıdır. (İlaç ve ilaçla ilişkili komplikasyonlar...)

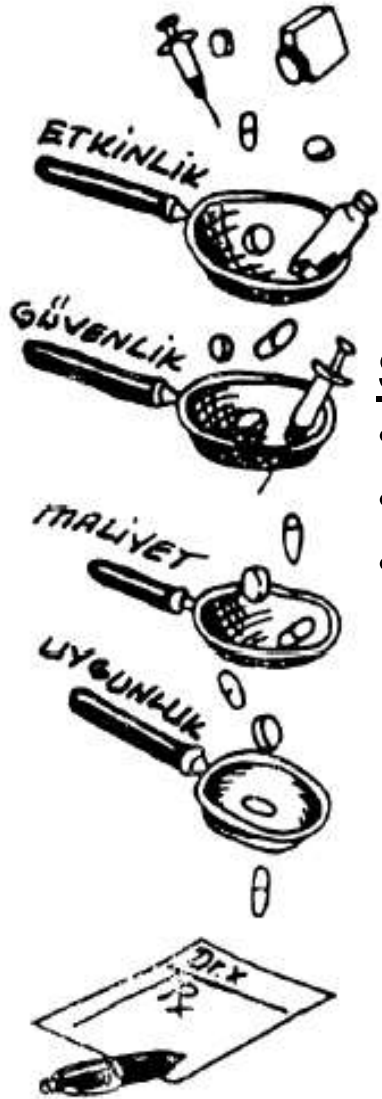
AKILCI FARMAKOTERAPİ İLKELERİ

Özetlenecek olursa;

- 1- Hastalığın tanımlanması
- 2- Tedavi amaçlarının belirlenmesi
- 3- Etkili ilaç gruplarının listesinin yapılması
- 4- Kriterlere göre etkili bir ilaç grubunun seçilmesi

SONUÇ:

- Etken madde ve dozaj şekli:
- Standart doz şeması:
- Standart süre:

Akılcı İlaç Kullanımında Eczacının Rolü Nedir?

- Akılcı ilaç kullanımı ilkeleri doğrultusunda eczacı özel bir eğitim almış, ilacı hazırlama sanatını bilen ve ilaçları veren kişidir
- Eczacının ilaç sunumunu doğru şekilde yapması çok önemlidir
- Eczacı ilacın güvenilir ve uygun kullanılmasının yanı sıra ilaçların akılcı kullanımının özendirilmesinden ve hastaya eğitim verilmesinden de sorumludur

İyi bir eczacı

- 1. İlaçlar hakkında derin bilgiye
- 2. İyi iletişim ve aktarma yeteneğine
- 3. İyi bir işletme bilgisine sahip olmalıdır

AİK'de Eczacının Temel Görevleri

- 1. İlaç sağlamak ilaçların eczanede bulundurulması, gerektiğinde ilaçların stokta hazır bulunması (Eczanede zorunlu bulundurulması gereken, aşılar, serumlar ne yazık ki bazen bulunamamaktadır)
- 2. İlaç dağıtımı İlaçların eczaneye uygun şartlarda nakledildiğinden emin olmak gerekir İlaçlar eczaneye ulaştıktan sonra da bunların uygun şekilde saklanmasını sağlamak eczacının sorumluluğudur

ilaç önerme

- Eczacılar ya da diğer eczane personeli sık sık hastaya ilaç danışmanlığı yapmakta ve birçok ülkede OTC ilaçları önerebilmekte ve satabilmektedir
- Reçetelenme mecburiyeti olan ilaçların reçetesiz satılmaması gerekir

ilaç izleme/ Hasta takibi :

- Eczacıların kronik hastaların (diyabet, hipertansiyon vb gibi) uzun süreli ilaç tedavisinde hasta ve ilaç takibi yapmaları gerekir.
- Hekim reçeteyi yazdıktan bir sonraki kontrole kadar hasta eczacısıyla daha sık muhatap olur.
- Bu aşamada ortaya çıkan etki, yan etki ve hastanın reçetesiz kullandığı ilaçlar konusunda eczacı sorumluluğu almalı; olduğu kadar düzenli takip yapmalı; hatta gerektiğinde advers etki bildirimini yapmalıdır.

Hekimle işbirliği :

- Bu reçetenin kontrolü veya bir sorunun çözümü için eczacı hekimlerle iletişim ve işbirliği içinde olmalıdır

ONBİRİNCİ BASKI

FARMAKOTERAPİ EL KİTABI

Terry L. Schwinghammer
Joseph T. DiPiro
Vicki T. Ellingrod
Cecily V. DiPiro

Çeviri Editörü
Turgay Çelik

Mc
Graw
Hill

FARMAKOTERAPİ EL KİTABI

ONUNCU BASKI

Barbara Wells
Terry Schwinghammer
Joe DiPiro
Cecily DiPiro

Çeviri Editörü
Turgay Çelik

